

10. Листи П. Бажанського до А. Вахнянина: Про роботу над підготовкою збірника “Русько-народні галицькі мелодії”. Автограф, чорне чорнило, укр. мова. Яремче, 1904 // ЦДІАУЛ. – Ф. 362, оп. 1, спр. 468, арк. 1–2.
11. Листи П. Бажанського до О. Барвінського: В справі збирання матеріалу до збірника народних пісень та його випуску; з приводу призначення пенсії. Автограф, чорне чорнило. Львів, Яремче, 1887, 1904, 1912. 5 лл., 7 арк. // ЛНБ ім. Стефаника, рукописний відділ, ф. 11, Барв. 545, п. 55.
12. Людкевич С. “Перша сотня русько-народних мелодій” П. Бажанського / С. Людкевич // Дослідження, статті, рецензії, виступи. Т. 2 / [упоряд. З. Штундер]. – Львів : Дивосвіт, 2000. – С. 181.
13. Правдюк О. Методика записування музичного фольклору / О. Правдюк. – К. : Музична Україна, 1981. – 55 с.
14. Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому Товаристві ім. Шевченка (1898–1939 рр.) / О. Сапеляк. – Львів, 2000. – 208 с.
15. Смоляк О. Трансформація пісенного фольклору Західно-Подільської Наддністрянщини (на матеріалі збірника Й. Роздольського – С. Людкевича “Галицько-руські народні мелодії” та власних записів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтв. : 17.00.02 / Смоляк Олег Степанович. – К., 1992. – 20 с.
16. Творчість Івана Франка в музиці : нотографічний показчик : До 150-ліття від дня народження / [упоряд. та передм. О. П. Осадці ; авт. вступ. ст. Я. Р. Горак] ; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2007. – 118 с.
17. Чекановская А. Музыкальная этнография : методология и методика / А. Чекановская. – М. : Советский композитор, 1983. – 190 с.
18. Штундер З. Станіслав Людкевич і його співпраця в Етнографічній та Музикологічній комісіях Наукового Товариства ім. Шевченка / З. Штундер // Записки НТШ. Т. ССХХVI : Праці музикознавчої комісії. – Львів, 1993. – С. 456–459.
19. Юдкін-Ріпун І. Силабне віршування в тактометричній інтерпретації: досвід М. В. Лисенка / І. Юдкін-Ріпун // Парадигматика фольклору : Ювілейний збірник з нагоди 70-річчя проф. С. Й. Грици. – К. ; Тернопіль : Астон, 2002. – С. 120–128.
20. Юзефчик О. Л. Діяльність Кабінету музичної етнографії ВУАН у контексті розвитку української музичної фольклористики кінця XIX – першої третини XX ст. / О. Л. Юзефчик. – К., 2004. – 200 с.

В статті отражені питання, присвячені фольклористическій практиці о. П.Бажанського – музикально-просветительського діяча другої половини XIX – початку XX століття. Специфіка нароботок П.Бажанського-фольклориста визначається в контексті тенденцій розвитку української етнографії в Галичині періода національно-духовного відродження.

Ключевые слова: П.Бажанский, фольклористическая практика, музыкальная этнография, Галичина.

The article deals with issues related to the folkloristic practice of P.Bazhansky – musical and educational leader of the second half of XIX – early XX century. Specific works of folklorist P.Bazhanskyi defines in the context of development of the Ukrainian musical ethnography in Galychyna of the national and spiritual revival.

Key words: P.Bazhanskyi, folkloristic practice, musical ethnography, Galychyna.

УДК 78: 7.071.1

Наталія Голошняк

ПАНОРАМА МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ ЛЬВОВА 20–30-х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ В ДЗЕРКАЛІ МУЗИЧНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОЇ СПАДЩИНИ БОРИСА КУДРИКА

У статті представлено й концептуально осмислено амплітуду наукової проблематики публіцистичних зацікавлень знаного українського музикознавця, критика, композитора Бориса Кудрика та визначено жанровий спектр досліджень і виступів науковця, які розкривають і відновлюють події мистецького життя Львова 20–30-х рр. ХХ ст.

Ключові слова: Борис Кудрик, музичне життя, публіцистика, музична критика, аналітична стаття, рецензія.

Аналіз соціального й етнокультурного розвитку Галичини в контексті історичних подій свідчить, що 20–30 роки ХХ століття є особливо важливим періодом професійного вдосконалення музичного мистецтва, у якому відображено всі складні й напружені процеси світової художньої еволюції.

Історично склалося так, що центром музичної культури Західної України у 20–30-х роках була Східна Галичина з її столицею Львовом, де всі соціально-культурні й творчі процеси проходили значно інтенсивніше, ніж в інших регіонах краю.

Львів – один із найдавніших осередків музичної культури в Україні. Сімсот’ятдесятилітня його історія розкриває складні політичні, соціальні й мистецькі процеси багатокультурного поліетнічного міста.

Джерельний та бібліографічний рівень вивчення багатоміжових соціально-культурних і творчих процесів Львова на сучасному етапі постійно зростає. Музикознавці-дослідники вивчають матеріали, що зберігаються в архівах, бібліотеках, приватних колекціях: історичні документи, нотні рукописи й друки, епістолярну спадщину тощо. Однак важливу функцію в реставрації мистецьких процесів минулого відіграють також матеріали періодичної преси, які містять багатий фактологічний матеріал про музичне й театральне життя регіону.

Актуальність запропонованої проблематики полягає в тому, що максимальне введення до наукового обігу малодосліджених матеріалів періодичних видань Львова 20–30-х рр. ХХ ст. із питань музичної культури сприятиме розкриттю мистецьких процесів поліетнічного міста, виведенню із забуття подій і фактів з життя видатних діячів музичного мистецтва, урешті, уточненню шляхів становлення музичного професіоналізму, зокрема в царині музичної критики.

Починаючи із середини ХІХ ст., на сторінках часописів, що друкувались у Львові, зокрема, це “Зоря Галицька”, “Діло”, “Gazeta Lwowska”, “Зоря”, а пізніше в музичних виданнях “Артистичний вісник”, “Боян”, починають спочатку спорадично, а згодом і систематично друкуватися матеріали про музичне життя краю. Поступово складається традиція оперативної реакції преси на музичні події. Газети вважали своїм обов’язком не лише інформувати про концерти й музично-театральні вистави, а й відповідно оцінювати їхній мистецький рівень.

У період 20–30-х років через зміни суспільно-політичної ситуації в Галичині відбувається певна корекція в системі музичного просвітництва, пропагування й функціонування музичного мистецтва. Поступово значно збільшується перелік часописів і журналів, а також розширюється зміст і жанровий спектр публікацій, який можна представити такими рубриками:

- Інформативно-рекламна частина: анонси-оголошення, повідомлення про приїзд, черговість виступів того чи іншого віртуоза або примадонни, репертуарні плани.
- Аналітична частина: фахові рецензії на події театрального й концертного життя, переважно з детальним описом програм, переліком усіх задіяних у музичній академії виконавців, оцінюванням виконавської майстерності.
- Своєрідний “музичний календар”: біографічні довідки про відомих сучасних музикантів і видатних ювілярів минулого, некрологи, повідомлення про цікаві музичні події з усіх куточків Європи.
- Проблемні статті, присвячені питанням музичного стилю, виконавства, історії, фольклористики, полеміка стосовно популярних творів і виконавців.

У міжвоєнний період, особливо в 30-х роках, зростає питома вага музичної критики в суспільному житті краю. Тогочасна музична критика була, з одного боку, компетентною, а з іншого – вимогливою, що забезпечувало їй можливість впливати на формування громадської думки, а також усебічно інформувати про перебіг мистецьких подій.

Коло тем музичної критики й публіцистики було досить різноманітним і визначалося проблемами тогочасного музичного життя. Музична критика, як найоперативніша галузь музикознавства, виконуючи функції оціночні й прогностичні, активно висвітлювала музичні події Львова, а також впливала на музично-культурний процес.

Музично-публіцистичні та музично-критичні матеріали, які вміщувалися в тогочасних часописах, були написані найбільш талановитими й активними музичними діячами. До публіцистичних виступів і рецензування залучалися професійні музиканти (композитори, музикознавці, авторитетні виконавці), які не тільки оцінювали мистецький рівень рецензованого, але прагнули створювати контроль над дописами з провінцій, щоби досягти належного фахового рівня музичної критики загалом. Найактивнішими дописувачами на музичні теми були В.Барвінський, А.Рудницький, З.Лисько, В.Витвицький, Н.Нижанківський, Р.Сімович, С.Людкевич, Б.Кудрик, які постійно співпрацювали з вибраними газетами: “Новий час” (В.Барвінський),

“Діло” (С.Людкевич), “Українські вісті” (Н.Нижанківський), “Назустріч” (В.Барвінський, А.Рудницький, Р.Сімович, З.Лисько), “Мета” (Б.Кудрик) тощо.

Метою розвідки є висвітлення й концептуальне осмислення амплітуди наукової проблематики публіцистичних зацікавлень знаного українського музикознавця, критика, композитора Бориса Кудрика та визначення жанрового спектра досліджень і виступів науковця, які розкривають і відновлюють події мистецького життя Львова 20–30-х рр. ХХ ст.

Дописи Б.Кудрика (1897–1952) представлені в популярних того часу періодичних виданнях Галичини: “Діло”, “Нова Зоря”, “Мета”, “Неділя”, “Життя і знання”, “Наші дні” “Просвіта”, “Дзвони”, “Українська музика” – і складають значну кількість наукових розвідок (близько двохсот), що свідчить про надзвичайну працездатність, цілеспрямованість, організованість та інтенсивність роботи критика-музикознавця, а також про широке коло наукових інтересів музикознавця.

Виступи Бориса Кудрика на шпальтах періодичної преси розкривають основні тематичні напрямки досліджень і слугують певною мірою зразками пізнавально-критичного ставлення автора до виявлення й висвітлення загальних проблем культуротворчого процесу у Львові, торкаються вагомих подій мистецько-громадського значення Галичини в першій половині ХХ ст., творчо-індивідуальної самобутності митців, неперевершеної виконавської майстерності українських артистів, жанрово-стильових характеристик творчого доробку західноєвропейських і вітчизняних композиторів, музично-виразових та естетичних засад народності й національного стилю.

Жанровий спектр дописів Б.Кудрика представляє практично всі типи музичної критики й включає інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні жанри.

Значна частина публіцистичної спадщини Бориса Кудрика становить жанр аналітичної статті, що є одним із найпоширеніших жанрів періодичної преси, у якому автор виявляє себе глибоким знавцем широко представленого історичного й фактологічного матеріалу, а літературний виклад характеризується концепційністю, цілеспрямованістю, логічністю, аргументованістю та яскравістю мови. Такі аналітичні студії музикознавця висвітлюють проблеми історичного розвитку музичної культури, визначають роль провідних митців у цій сфері і містять обширні розділи узагальнено-культурознавчого, концептуального характеру.

Серед цієї групи статей виділяються дослідження, які пропагують творчість західноєвропейських композиторів: Г.Ф.Генделя, Й.С.Баха, Й.Гайдна, Ф.Шуберта, Р.Франца, К.М.Вебера, Й.Брамса, В.Білліні та ін., що яскраво демонструють не тільки музичну ерудицію автора, логічність його думок, широкий спектр вирішення проблем, але й бажання виступити зі своїми міркуваннями перед широкою читацькою аудиторією з просвітницькою метою для поширення мистецької інформації.

Особливу шану й повагу висловлює у своїх дописах Б.Кудрик українським композиторам: Сидорові Воробкевичу, Михайлові Вербицькому, Івану Лаврівському, Віктору Матюку, Анатолі Вахнянину, Миколі Лисенку та ін.

Так, у статті “Сидір Воробкевич – музик” [7] дослідник зауважує, що музична творчість композитора різножанрова, але “повертається головно довокола хорової музики світської і церковної, а найбільш знаною галуззю його вокальної творчості безперечно є чоловічий хор”. Окрім того автор, розмірковуючи над здобутками митця, відзначає, що через певні історичні обставини специфіку діяльності (участь у товариствах і гуртках, учитель церковного хору) композитор багато й спішно писав, що вплинуло на мистецьку вартість музичного доробку. Однак, підсумовуючи висловлене, слушно зауважує, що потрібно “зробити все, щоб виробити для нашого музикального загалу правдиво мірило оцінки Воробкевичевої творчості. За дослідною працею піде пізніш видавнича праця – одна з другою на спілку мусять дати такий духовий образ композитора, на який він заслуговує” [7, с.168].

З великою симпатією й прихильністю представляє Б.Кудрик діяльність і творчий доробок митців у ювілейних статтях. Стиль викладу матеріалу в цих дописах характеризується високою поетичністю вислову, великою кількістю епітетів, художніх порівнянь. Характерно-типовою рисою такого типу статей є широта й точність фактологічних даних, схильність до аналітичних міркувань та оригінальності спостережень, що виявляють високий рівень компетентної обізнаності автора.

Яскравим прикладом вищесказаного є стаття: “Анатоль Вахнянин – автор найкращого музичного твору всієї староғалицької школи”, у якій автор зазначає: “Анатоль Вахнянин (*1841 у Сіняві, † 1908 у Львові) вийшов з перемиської школи, заступленої Вербицьким та Лаврівським. Ся школа опиралася майже виключно на трьох ділянках: церковній музиці (взір: Бортянський), мужеській хорівій пісні (взори: Вебер, Контрадин Кройцер, потрохи Шуберт) та народній співогрі, т. зв. “мельодрамі” (взори: віденська співогра Венцля Міллера та Польська: Стефанія, Курпінського і т. и.). Тепер приходить Вахнянин, також Перемишляк, і ломить тісні межі тої школи. Будучи у Відні, зустрічається з всевітнім музичним рухом, а в хвилі, коли в Перемишлі вигибає музична традиція, він переносить наш музичний центр до Львова” [1, с.6].

Цікаві спостереження та неординарні судження висловлює Б.Кудрик, порівнюючи й проводячи паралелі творчої діяльності двох митців у своїй статті “Лисенко і Матюк: (На маргінесі їхніх недавніх 25-літніх роковин смерті)” [6]. Автор спочатку подає загальну характеристику обох композиторів: “Лисенко – безперечно буйний син степу й козацького роду, повен розмаху, райдужний сотнями чарівних красок української народньої пісні, мов той вогонь, що світить і других запалює – словом постать, що вспіла таки чимсь викликати в усім українським народі епохальний фермент”. “... Матюк – типовий Галичанин своєї доби, свого священничого середовища. Доматор, тужливий мрійник, що крізь вікно приходської кімнати, повної бідермаєрівських меблів та дагеротипів по стінах, глядить на зоряне небо й зі струн прабабусиноного спінету добуває наївно-сантиментальні, ідилічні мелодії” [6, с.4].

Детально оцінюючи діяльність композиторів, дописувач наголошує й зазначає, що “оба доповнюють себе: один із них творить тезу, другий антитезу, щоби прийшла вислідня синтеза Лисенківської козацької буйности з Матюківською спокійною, дрібничковою працею пасічника” [6, с.5].

Численні музикознавчі студії Бориса Кудрика пов’язані з проблемами вивчення української народної пісні: “Українська народна пісня і всевітня музика” (1927 р.), “Українська народна пісня в обробці наших композиторів” (1937 р.), “Про виховне значення й належне плекання народної пісні” (1930 р.), “Вечір староғалицької пісні (Враження й думки учасника музикологічного вечору староғалицької елегії з дня 22 березня 1936 р.)”, “Шляхами стрілецької пісні” (1941). Ці публікації значною мірою віддзеркалюють національно-патріотичний дух, притаманний автору дописів, а також виявляють просвітницько-виховну спрямованість цієї проблемно-тематичної групи наукових розвідок, у яких також розглядаються питання характерних особливостей народної пісні, ролі народного елемента в авторській музиці, виявів впливу українського фольклору в музиці зарубіжних композиторів.

Значна частина музикознавчих праць Б.Кудрика репрезентує жанр оглядової статті, що висвітлює події та проблеми української церковної музики [12]. Фундаментальні дослідження музикознавця в галузі української церковної музики доповнюються численними виступами в періодичних українських і польських виданнях: “Музичний фінал Свята «Українська Молодь Христові»”, “У справі популярної католицько-релігійної пісні”, “Духовний концерт Святоюрського хору”, “Музична частина Академії в честь Митрополита Й.В.Рутського”, “Доба старшого так званого «партесного співу»”, “Духовний концерт у Дрогобичі й Бориславі (з нагоди 900-ліття проголошення Пр. Богородиці Покровителю Українського народу)”, “Українська духовна музика у львівському радіо” тощо.

Своєрідним доповненням до змісту й положень, викладених у монографії “Огляд історії української церковної музики”, можна вважати статтю Бориса Кудрика “Участь духовенства в галицько-українській музичній культурі”, яка вийшла друком 1938 року [8]. Цінність цієї історичної розвідки полягає в тому, що автор висловлює твердження, згідно з яким “галицька духовна культура до 80-х років минулого століття лежить у руках духовенства”, а музична культура “держиться у священничих кругах ще довше, чим інші ділянки й позістає там до кінця ХІХ ст., ба навіть подекуди аж по сьогодні” [8, с.208].

Продовжуючи думки, які були викладені в монографії, автор статті пріоритетними в розвитку галицько-української музичної культури вважає роль священників та композиторів-священників, таких як Іван Снігурський, Михайло Вербицький, Іван Лаврівський, Порфирій Бажанський, Максим Копко, Віктор Матюк, Остап Нижанківський.

Борис Кудрик відзначає, що поза чисто “творчою і виконавчою працею зазначається наше музикальне духовенство також організуванням хорів, навіть хоч би невеличких оркестрів, театральних гуртків”, акцентуючи увагу на таких фактах: якщо в першій половині XIX століття “гнізда хорового співу були лише в більших містах краю, і то з дуже хиткою екзистенцією, опертою зчаста на поміч чужинців, то наприкінці століття бачимо вже численні хори при маломістечкових а навіть сільських церквах та читальнях “Просвіти”. Водночас Б.Кудрик робить слушні висновки про те, що “як терен музично-організаторської праці духовенства ширшає, композиторська праця переходить у руки світських людей” [8, с.211]. А насамкінець стверджує, що “муравлина праця робітників в духовних ризах остане незатертою у вдячній пам’яті навіть найдальших поколінь, усе одно яким шляхом не пішла б наша дальша музична культура” [8, с.213].

Особливістю наукових розвідок Б.Кудрика, як й інших музикознавців того часу на теренах церковної музики (П.Маценко, Ф.Шешко), є переважання в них історіографічних, культурознавчих та джерелознавчих аспектів, котрим підпорядковувалося вивчення стилістичних ознак.

Левову частку публіцистичної спадщини Б.Кудрика складають рецензії, що представляють один з основних жанрів музичної критики й мають багатоаспектну функцію: аксіологічну, пізнавальну та просвітницько-виховну. Рецензії митця охоплюють широкий спектр виконавського мистецтва: вокальне, фортепіанне, хорове, ансамблеве та симфонічне.

У своїх рецензіях автор неодноразово висвітлив виступи на концертних сценах Львова цілої плеяди артистів, імена яких увійшли у світову музичну історію. Це піаністи Любка Колесса, Роман Савицький; співаки Соломія Крушельницька, Іванна Синенько-Іваницька, Ірина Шмеріковська-Приймакова, Дарка Бондрівська, Доментій Йоха, Лідія Черних, Орест Руснак, Модест Менцинський; інструменталісти Євген Перфецький, Богдан Бережницький, Петро Пшеничка та інші.

Рецензії Б.Кудрика на концерти виконавців різного фахового спрямування являють широку панораму концертної діяльності українських артистів і гастролуючих музикантів, а також відзначаються обізнаністю, широтою у висвітленні проблематики, науковістю, обґрунтованістю, логічною послідовністю викладу й висловлення думок, критичною яскравістю й емоційністю оцінки.

Рецензуючи виступи артистів, Б.Кудрик звертає увагу не тільки на виконавський аспект, але детально характеризує концертну програму, висловлює думки щодо логічності її побудови, відзначає вартісність виконаних творів.

Аналізуючи концерти Любки Колесси, дописувач відзначає: “На вступі концерту привітала вона нас знайомими звуками... Загриміли могутні органні звуки Вівальді-Страдалевого концерту Д-моль, переносючи нас у світ старинних готичних та барокових соборів з розмальованими по стінах Страшними Судами, пророками та святцями в надлюдських величинах. Та нараз – забреніли зовсім інші звуки – якісь ніжні, дівочі, також нам знайомі й дорогі серцю. Це Моцартова соната Ц-дур, це оці м’яккі, маєвим сонцем випещені мельодії з країни вічно веселих пастушків та пастушок... Та ось – Шуманові могутні “Симфонічні етюди” – твір, що просто засилує й пригнітає слухача своїм шаленим багатством геніальних помислів...” [2, с.5].

Концертні рецензії виразно ілюструють схильність автора до психолого-аналітичних міркувань з кордоцентрично-чуттєвою налаштованістю. Так, завершуючи аналіз виступу Любки Колесси, Б.Кудрик акцентує: “Додам на кінець, що сидячи в часі сего концерту на естрадовому місці прямо проти обличчя артистки, мав я нагоду бачити виразно всю міміку її лиця при грі. При мольовій, драматичній музиці, як отсі оба великотвори Баха й Шопена, набирало її обличчя виразу якоїсь надземної екстази, мов у старинній грекині чи пророчиці, або знова нагадувало трагічно нахмурені жіночі обличчя різьб Родена – та нараз при погідно-граціозних етюдах Ліста, мазурках Шопена й багатьох місцях “Карнавалу” Шумана прибиравало воно весняну усмішку, мов у того дівчати, що в гарний соняшниковий ранок збирає квітки на леваді! Вповні справедливо порівнює Барвінський обличчя артистки з дуже чутливим сейсмографом, що виразно віддзеркалює кожне найменше дригання душі” [4, с.2].

Однак найбільш цінними є його оцінка й міркування з приводу виконавської майстерності митців. Так, рецензуючи виступи Соломії Крушельницької, Б.Кудрик зауважує: “Всюди

показалася артистка суверенною володаркою над усіма найскладнішими проблемами співочого мистецтва, і то не лише “майстриною” в академічному понятті, але в повному значінні слова визначною індивідуальністю, що і з найбільш непоказної пісеньки вміє сотворити щось – пориваюче” [3, с.2]. Досить часто автор рецензії прагне підкреслити професійне зростання виконавців, яке можна простежити після декількох виступів артиста, що відбувалися в різний час. Так: “Новий виступ симпатичної артистки (п. Д.Бондрівської) зазначив один крок вперед у дальшому вдосконаленню так чисто-голосових як і інтерпретаційних засобів. Програма подала їй ряд трудних співочих проблем, з яких артистка виходила скрізь побідно. Годиться тут підчеркнути пару гарних моментів виконаної програми. Ось напр., в “Maria Wiegenlied” Регера м’які, оксамитні п’яніссіма на високих тонах (as), а в “Cäcilie” Штрауса розмах широкого лету, жаданого композитором – в “Nebbie” (Мряки) Респігія повну драматизму декламацію – в “Дівочій кімнаті” Мусоргського виразність речитативу (напр., у “Молитві”)” [5, с.11].

Змістовно й професійно оцінює Б.Кудрик виконавську майстерність артистів різного фаху і, не зважаючи на специфіку їхнього виконавського мистецтва, виявляє широку ерудицію, фахову обізнаність, сміливість думок і критичність висновків у прагненні просвітити читачів, долучивши їх до високого мистецтва й зафіксувати в пам’яті історії видатні події мистецького життя Львова.

Концертні імпрези привертали увагу музичного критика не тільки сольними виступами вокалістів, артистів-інструменталістів, виконавською майстерністю диригентів симфонічних оркестрів, але й мистецтвом хорових колективів. У цій сфері Б.Кудрик розглядає широке коло проблем: історичний розвиток хорового руху в Галичині (“Перший наш хор в Галичині”, 1929 р.), діяльність хорових товариств “Боян” (“Концерт з нагоди 40-ліття “Львівського Бояна”, 1932 р.), просвітницька й пропагандистська роль аматорських хорів (“Духовний концерт львівського хору питомців”, 1935 р.), виконавська майстерність хорових диригентів (“Успіх молоді диригенти на концертних хорах”, 1937 р.), де послідовно розкриває глибокі знання з різних галузей історичного й теоретичного музикознавства, краєзнавства й хорознавства.

Цінність музикознавчих матеріалів і музично-критичних статей Бориса Кудрика, розміщених на шпальтах періодичної преси Львова 20–30-х років ХХ ст., полягає в тому, що крім традиційних аксіологічних і прогностичних функцій, вони часто виконували функції просвітницькі, несли знання про життєвий шлях і жанрово-стильову характеристику творчого доробку вітчизняних і західноєвропейських композиторів, музично-виразові й естетичні засади народності й національного стилю, проблеми фахової освіти, педагогіки й методики, участь духовенства в галицько-українській музичній культурі тощо. Музично-критичні праці митця відзначаються неупередженим характером критики, що керується професійними мотивами, і відіграють роль музично-історичної хроніки Львова в реставрації сучасними дослідниками мистецьких процесів, які відбувалися на теренах Східної Галичини у 20–30-х рр. ХХ століття.

Отже, публіцистична й музично-критична спадщина Б.Кудрика відзначається широким спектром жанрів та багатопланою тематикою. Статті музикознавця, виконуючи необхідну пізнавально-просвітницьку функцію, торкалися вагомих подій громадського й мистецького значення, а також достатньо широкого кола проблематики регіонального культуротворення, впливаючи на рівень суспільної свідомості й високої духовності в українському середовищі Львова.

Статті Бориса Кудрика в журналах і часописах Львова 20–30-х рр. ХХ ст.

1926

Карло Марія Вебер. З приводу 100 роковин смерті // Літературно-науковий вісник. – 1926. – Т. 91. – С. 54–68.

1928

Йоган Себастьян Бах і українська суспільність // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 13 (115). – 23 лютого. – С. 2–3.

Георг Фридрих Гендель // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 35 (137). – 13 травня. – С. 3–4.

Йосиф Гайдн // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 39 (141). – 27 травня. – С. 4.

Концерт Модеста Менцинського у Львові // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 41 (143). – 3 червня. – С. 4.

За “галицько-український Байрайт”. (Замітки на часі) // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 45 (147). – 17 червня. – С. 4–5.

Вечір чеської музики в Музичнім Інституті ім. Лисенка // Нова зоря. – 1928. – Ч. 49 (151). – 1 липня. – С. 3–4.

Франц Шуберт. В 100-літні роковини смерті 1828–1928. Ч. I : Життя // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 63 (165). – 19 серпня. – С. 4–5.

Франц Шуберт. В 100-літні роковини смерті 1828–1928. Ч. II : Творчість. (Кінець буде) // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 64 (166). – 23 серпня. – С. 2–3.

Франц Шуберт. В 100-літні роковини смерті 1828–1928. Ч. III : Творчість. (Докінчення буде) // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 66 (168). – 30 серпня. – С. 2–3.

Франц Шуберт. В 100-літні роковини смерті 1828–1928. Ч. IV : Творчість. (Докінчення) // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 67 (169). – 2 вересня. – С. 4–5.

Концерти Сальомеї Крушельницької // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 72 (174). – 20 вересня. – С. 2.

Анатоль Вахнянин. Автор найкращого музичного твору всієї старогалицької школи // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 81 (183). – 21 жовтня. – С. 6.

1929

Любка Колессівна: З концертової салі // Нова Зоря. – 1929. – Ч. 20 (223). – 17 березня. – С. 2–3.

З концертової салі // Нова зоря. – 1929. – Ч. 24 (227). – 31 березня. – С. 4–5.

Новий концертний виступ Любки Колессівної // Нова Зоря. – 1929. – Ч. 28 (231). – 14 квітня. – С. 4–5.

Перший наш хор в Галичині. В соті роковини його заснування в Перемишлі (1829–1929) // Нова Зоря. – 1929. – Ч. 32 (235). – 28 квітня. – С. 6.

Концерт до 25-річчя Музичного товариства ім. М. Лисенка // Діло. – 1929. – № 286.

1930

Музична частина вечора “Червона Калина” з 20 січня ц. р. // Діло. – 1930. – Ч. 20. – 28 січня. – С. 5.

Про виховне значення й належне плекання народної пісні // Місячник освіти – виховання – культури. Просвіта. – Львів. – 1930. – Р. 1. – Ч. 3. – Червень. – С. 67–68.

1931

Новий концертний виступ п. Д. Бондарівської у Львові // Мета. – 1931. – Р. I. – Ч. 7. – 26 квітня. – С. 11.

Концерт Івани Синенської-Іваницької // Мета. – 1931. – Ч. 32. – 18 жовтня. – С. 10.

Концерт І. Шмеріковської-Приймакової (у супроводі Н. Нижанківського) // Неділя. – 1931. – Ч. 45. – 29 листопада. – С. IV.

Концерт І. Шмеріковської-Приймової // Література. Мистецтво і наука. Безплатний додаток до “Мети”. – 1931. – Ч. 38. – 29 листопада. – С. 4.

Концерт тріа Левицьких // Неділя. – 1931. – Ч. 49. – 27 грудня. – С. IV.

1932

Концерт з нагоди 40-ліття “Львівського Бояна” // Діло. – 1932. – Ч. 58. – 16 березня.

Шевченківський концерт злучених установ Городецької дільниці // Література. Мистецтво і наука. Безплатний додаток до “Мети”. – 1932. – Ч. 19 (61). – 22 травня. – С. 4.

Річний попис філії Вищого Музичного інституту ім. Лисенка у Львові // Література. Мистецтво і наука. Безплатний додаток до “Мети”. – 1932. – Ч. 21 (63). – 5 червня. – С. 4. (Докінчення буде).

Річний попис філії Вищого Музичного інституту ім. Лисенка у Львові // Література. Мистецтво і наука. Безплатний додаток до “Мети”. – 1932. – Ч. 22 (64). – 12 червня. – С. 4. (Докінчення).

Річний попис філій Вищого Музичного інституту ім. Лисенка у Львові // Діло. – 1932. – № 21–22.

Концерт С. Крушельницької // Діло. – 1932. – 28 червня. – № 140.

Йосиф Гайдн // Дзвони. – 1932. – № 7–8. – С. 553–560.

1933

Шопенівський вечір в Вищим Музичним Інституті ім. М. Лисенка у Львові // Діло. – 1933. – 27 лютого. – № 48. – (З музичного життя).

Жмінька рефлексій з приводу роковин смерті Р. Вагнера // Мета. – 1933. – Ч. 10 (102). – 5 березня. – С. 4–5.

Музичний фінал Свята “Українська Молодь Христові” // Мета. – 1933. – Ч. 19 (111). – 14 травня. – С. 3–4.

Грудка на могилу о. Олександра Стефановича // Мета. – 1933. – Ч. 22 (114). – 4 червня. – С. 4.

Йоганес Брамс // Дзвони. – 1933. – № 8–9. – С. 395–399.

Йоганес Брамс // Дзвони. – 1933. – № 10. – С. 465–469.

Концерт у честь Вагнера, Брамса і Вольфа. Виступ Одарки Бандрівської // Мета. – 1933. – Ч. 43 (135). – 29 жовтня. – С. 6.

Думки українського музиканта під враженням 150-літнього ювелю львівської Духовної Семінарії // Мета. – 1933. – Ч. 47 (139). – 26 листопада. – С. 5.

На маргінесі одної критики // Мета. – 1933. – Ч. 51 (143). – 24 грудня. – С. 5.

1934

У справі популярної католицько-релігійної пісні // Мета. – 1934. – Ч. 7 (150). – 18 лютого. – С. 3. (Докінчення буде). (Ця стаття міститься як дискусійна).

У справі популярної католицько-релігійної пісні // Мета. – 1934. – Ч. 8 (151). – 25 лютого. – С. 4. (Докінчення).

Концерт 11-літнього піяніста Северина Я. Супруна // Діло. – 29 березня. – № 82.

Сонатний вечір Е. Перфецького та Р. Савицького // Мета. – 1934. – Ч. 19 (162). – 20 травня. – С. 3.

Відслонення надгробника Михайла Вербицького // Діло. – 14 червня.

Вечір творів О. Нижанківського у 15-ліття смерті композитора // Мета. – 1934. – Ч. 22.

Музичне життя в українській гімназії в Рогатині перед війною (з приводу 25-ліття ювілею гімназії “Рідної Школи” // Діло. – 1934. – 28 вересня. – С. 4. – Ч. 259.

З життя і мистецтва (Афорізми). Motto: “Nihil novi” // Мета. – 1934. – Ч. 39 (182). – 7 жовтня. – С. 6–7.

Ще про нашу популярно-релігійну пісню // Мета. – 1934. – Ч. 41. – С. 5.

1935

Про твори Евзебія Мандичевського (На маргінесі одної недавньої музичної події) // Мета. – 1935. – Ч. 1 (195). – 6 січня. – С. 9.

Тверда школа для музик (у 250-ліття уродин Генделя і Баха) // Діло. – 12 березня. – № 65.

Як я пізнав Генделя й Баха // Мета. – 1935. – Ч. 12 (206). – 24 березня. – С. 4–6.

Духовний концерт львівського хору питомців // Діло. – 1935. – Ч. 109. – 25 квітня. – С. 3.

На маргінесі фільми про Шуберта // Мета. – 1935. – Ч. 15 (209). – 14 квітня. – С. 4–5.

Гендель і Бах // Дзвони. – 1935. – № 5. – С. 250–256.

Камерний концерт елевів Вищого музичного інституту ім. Лисенка у Львові // Мета. – 1935. – Ч. 24 (218). – 23 червня. – С. 5–6.

Річний попис експонованої кляси Вищого музичного інституту ім. Лисенка в Жовківській дільниці // Мета. – 1935. – Ч. 25 (219). – 30 червня. – С. 6.

Вінченцо Беліні (1801–1835). В соті роковини смерті композитора // Мета. – 1935. – Ч. 30 (224). – 4 серпня. – С. 4–5.

Свято пісні в Бурштині // Діло. – 22 серпня. – № 222.

“Ми в луг підем всі з косами”. Музично-історична фільма з галицького бідермаєру. (З нагоди 120-ліття уродин Михайла Вербицького 1815–1935) // Мета. – 1935. – Ч. 38 (232). – 29 вересня. – С. 4–6.

“О нем же Україна много постоне” (з приводу смерті Модеста Менцінського) // Мета. – 1935. – Ч. 50 (244). – 22 грудня. – С. 4–5.

1936

З життя й мистецтва. Motto: “Nihil novi!” // Мета. – 1936. – Ч. 1 (246). – С. 14–15. – 7 січня.

Концерт з нагоди 75-ліття смерті Шевченка // Мета. – 1936. – Ч. 12 (257). – 22 березня. – С. 6.

Духовний концерт Святоюрського хору // Мета. – 1936. – Ч. 13 (258). – 29 березня. – С. 3–4.

Вечір староґалицької пісні. (Враження й думки учасника музикологічного вечору староґалицької елегії з дня 22 березня ц. р.) // Мета. – 1936. – Ч. 14 (259). – 5 квітня. – С. 4–5.

Афорізми з життя й мистецтва // Мета. – 1936. – Ч. 15–16. – 12 квітня. – С. 8–9.

Іван Франко в пісні // Просвіта. – Травень. – № 2. – С. 43–44.

Враження з концерту Любки Колессівної дня 5 травня 1936 у Львові // Мета. – 1936. – Ч. 20 (265). – 17 травня. – С. 5–6.

Сидір Воробкевич-музик // Життя і знання. – 1936. – № 5. – С. 168.

Про виховне значення й належне плекання народної пісні // Просвіта. – Червень. – № 3. – С. 67–68.

На могилу Франца Ліста. (З приводу 50-ліття його смерті 1886–1936) // Мета. – 1936. – Ч. 30 (275). – 26 липня. – С. 4–5.

Наші читальняні оркестри: їх дотеперішній стан та як їх переформувати // Просвіта. – Липень–серпень. – № 4–5.

На могилу дорогого Друга // Мета. – 1936. – Ч. 38 (283). – 20 вересня. – С. 5–6.

Про те, як вести оркестральну пробу // Просвіта. – Вересень–жовтень. – № 6–7.

Польське радіо, бідермаєрівська музика й Українці. Щирим друзям Зенонові Попелєві й Данилові Вахнянинові // Мета. – 1936. – Ч. 45 (290). – 8 листопада. – С. 4–5.

З новіших видань творів Михайла Гайворонського // Діло. – 27 жовтня. – № 242.

Про струнні оркестри в наших читальнях // Просвіта. – Листопад–грудень. – № 8–9.

Перший творець національної опери. (З приводу 150-ліття народин Карла Марії Вебера) // Життя і знання. – 1936. – № 12. – С. 349–350.

Співець віри й перемоги. (З приводу 150-ліття народин Карла Марії фон Вебера 1786–1936) // Мета. – 1936. – Ч. 52 (297). – 27 грудня. – С. 4–5.

1937

- Перед надходячим ювілеєм “Русалки Дністрової” // Мета. – 1937. – Ч. 1 (298). – 7 січня. – С. 14–15.
Львівська музична “Маланка”, або Дебют української співачки в опері Чайковського // Мета. – 1937. – Ч. 3 (300). – 24 січня. – С. 4.
Не занехуймо старого! (Кілька слів у справі репертуарів наших просвітянських хорів) // Просвіта. – 1937. – Січень–лютий. – № 1–2.
Успіх молодой диригентки на церковних хорах // Мета. – 1937. – Ч. 6 (303). – 14 лютого. – С. 6.
Українські народні пісні в хорівій обробці наших композиторів // Життя і знання. – 1937. – № 2. – С. 52–53.
Музична частина Академії в честь Митрополита Й. В. Рутського // Мета. – 1937. – Ч. 12 (309). – 28 березня. – С. 3–4.
Вечір камерної музики в пам’ять Ганни Барвінок // Мета. – 1937. – Ч. 14 (311). – 11 квітня. – С. 5.
Віктор Матюк. У 25-ті роковини смерті // Просвіта. – Березень–червень. – № 3–4.
Прогулька в країну галицького бідермаєру. (На маргінесі вистави рукописів і друків з доби “Руської Трійці” в Національному Музею у Львові // Мета. – 1937. – Ч. 21 (318). – 6 червня. – С. 3.
Віктор Матюк, його доба й наша сучасність. (З приводу 25-ліття смерті композитора) // Мета. – 1937. – Ч. 22 (319). – 13 червня. – С. 4–5.
Чужі впливи в українській музичній культурі // Українська музика. – 1937. – № 5–6. – С. 65–67.
“Днесь, Галиче, честь твоя!” // Мета. – 1937. – Ч. 32 (329). – 22 серпня. – С. 3.
Вечір двофортеп’яної музики // Мета. – 1937. – Ч. 41 (338). – 24 жовтня. – С. 5. – (З концертної зали).
- Доба старшого так званого “партесного співу” // Богословія. – 1937. – Т. XV, кн. 1. – С. 1–18.
Михайло Вербицький // Богословія. – Т. XV, кн. 4. – С. 211–222.
Короткий історичний огляд українських хорів в Галичині // Життя і знання. – 1937. – № 10. – С. 293–294.
“Кріпись, народе, кріпись!” Вражіння співучасника з урочистости відслонення пам’ятника о. Віктора Матюка в Кракові // Дзвони. – 1937. – № 10. – С. 397–401.
Духовний концерт у Дрогобичі й Бориславі (з нагоди 900-ліття проголошення Пр. Богородиці Покровителю Українського народу // Мета. – 1937. – Ч. 50 (347). – 26 грудня. – С. 4.
Микола Лисенко. В 25-ті роковини смерті // Просвіта. – 1937. – Липень–грудень. – № 7–12.

1938

- Лисенко і Матюк. (На маргінесі їхніх недавніх 25-літніх роковин смерті) // Мета. – 1938. – Ч. 1 (348). – 7 січня. – С. 4–5.
На останньому концерті Віденського хлоп’ячого хору // Мета. – 1938. – Ч. 10 (375). – С. 4–5.
Поезія Шевченка в музиці // Життя і знання. – 1938. – № 3. – С. 67–68.
Концерт молодого скрипака д-ра Євгена Цегельського // Мета. – 1938. – Ч. 12. – С. 5.
Відносини українських поетів і письменників до музики // Життя і знання. – 1938. – № 7–8. – С. 229–230.
Участь духовенства в галицько-українській музичній культурі // Богословія. – 1938. – Т. XVI, кн. 4. – С. 208–214.
Дещо про оперу // Життя і знання. – 1938. – № 12. – С. 350–352.

1939

- Різдвяна радіоавдиція з Ватикану // Мета. – 1929. – Ч. 1. – С. 5–6.
Вечір товариства допомоги вдовам і сиротам по священниках “Доля” // Мета. – 1939. – Ч. 7. – С. 7.
Українська духовна музика у львівському радіо // Діло. – 1939. – 17 березня. – № 60.
Концерт молодого скрипака // Мета. – 1939. – Ч. 14. – С. 7.
Під вражінням опери Россія “Вільгельм Тель”. (Радіотрансмісія з Флоренції дня 9 Травня ц. р.) // Мета. – 1939. – Ч. 19. – С. 3–4.

1. Кудрик Б. Анатоль Вахнянин – автор найкращого музичного твору всієї старогалицької школи / Б. Кудрик // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 81 (183). – С. 6.
2. Кудрик Б. Вражіння з концерту Любки Колессівної / Б. Кудрик // Мета. – 1936. – Ч. 20 (265). – 17 травня. – С. 5.
3. Кудрик Б. Концерти Саломеї Крушельницької / Б. Кудрик // Нова Зоря. – 1928. – Ч. 72. – 20 вересня. – С. 2.
4. Кудрик Б. Новий Виступ Любки Колессівної / Б. Кудрик // Нова Зоря. – 1929. – Ч. 28 (231). – 14 квітня. – С. 4–5.

5. Кудрик Б. Новий концертний виступ п. Д. Бандрівської у Львові / Б. Кудрик // Мета. – 1931. – Ч. 7. – 26 квітня. – С. 11.
6. Кудрик Б. Лисенко і Матюк : (На маргінесі їхній недавніх 25-літніх роковин смерті) / Б. Кудрик // Мета. – 1938. – Ч. 1. – 7 січня. – С. 4–5.
7. Кудрик Б. Сидір Воробкевич – музик / Б. Кудрик // Життя і Знання. – 1936. – № 5. – С. 168.
8. Кудрик Б. Участь духовенства в галицько-українській музичній культурі / Б. Кудрик // Богословія. – 1938. – Т. XVI, кн. 4. – С. 208–214.
9. Толошник Н. А. Борис Кудрик : Бібліографія наукових праць, статей і рецензій / Н. Толошник // Kalorhonia : наук. зб. з історії церковної монодії та гимнографії. Ч. 2. – Львів : Вид-во Українського католицького університету, 2004. – С. 347–355.
10. Толошник Н. А. Борис Кудрик – корифей рогатинської землі / Н. Толошник // Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль ; К., 2005. – № 2 (14). – С. 29–35.
11. Толошник Н. А. Жанрово-стилістичні особливості хорової спадщини Бориса Кудрика / Н. Толошник // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Мистецтвознавство. Вип. V. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 74–84.
12. Толошник Н. А. Наукові студії Бориса Кудрика в галузі церковної музики / Н. Толошник // Музика Галичини. Т. VI : Наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка. Вип. 5. – Львів, 2001. – С. 165–169.
13. Толошник Н. А. Музично-теоретична спадщина Бориса Кудрика / Н. Толошник // Матеріали до українського мистецтвознавства : зб. наук. пр. Вип. I. – К., 2002. – С. 93–95.

В статті представлена і концептуально осмислена амплітуда наукової проблематики публіцистических інтересів известного українського музиковеда, критика, композитора Бориса Кудрика, определен жанровый спектр исследований и выступлений ученого, которые раскрывают и восстанавливают события художественной жизни Львова 20–30-х гг. XX в.

Ключевые слова: Борис Кудрик, музыкальная жизнь, публицистика, музыкальная критика, аналитическая статья, рецензия.

The article presents and conceptually reflects the amplitude of the scientific issues of journalistic interests of the famous Ukrainian musicologist, critic, composer Boris Kudryk and defined the genre spectrum of researches and academic performances that reveal and restore the artistic event of Lviv 1920–1930's.

Key words: Boris Kudryk, musical life, journalism, music criticism, analytical article, review.

УДК 78.03

Ірина Ярошенко

МУЗИЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ РУХ НА БУКОВИНІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Автор аналізує культурно-історичні тенденції розвитку музичного мистецтва Буковини першої половини ХХ століття. У статті порушено проблематику, що розглядалася багатьма музикознавцями і пов'язана із цим явищем. Однак найбільш вагомими виявилися здобутки, у яких увагу дослідників було зосереджено на вивченні процесів виокремлення національних ознак музичної культури порівняно з іншими традиціями, що мали вплив на неї. Позитивний досвід у цьому напрямі демонструють наукові розробки, присвячені аналізу творчості й просвітницької діяльності тих, хто розбудовував українську музичну історію на теренах Західної України.

Ключові слова: мистецтво, Буковина, музично-просвітницька діяльність, хорова культура.

Духовна атмосфера Буковини початку ХХ ст. визначалася присутністю таких талановитих особистостей, як Степан Смаль-Стоцький, Ольга Кобилянська, Осип Маковей, Мирон Кордуба, Василь Сімович, Євгенія Ярошинська, Іван Бажанський та ін. “Глибоким ліризмом, мелодійністю і поетичністю пронизана повість О.Кобилянської “У неділю рано зілля копала”, яка написана за мотивами народної пісні” [1, с.189]. Серед діячів українського культурно-політичного життя був мовознавець і літературознавець, культурно-просвітницький діяч, редактор видавництва студентської громади “Молода Україна”, секретар “Руської Бесіди” й один з організаторів “Буковинського Бояна” Василь Сімович. З його ініціативи у Чернівцях побачили світ “Карби” Марка Черемшини, “Відгуки” Лесі Українки, “Серце” А.Крушельницького, “Міщани” М.Горського, “Ревізор” М.Гоголя в його ж перекладі.